No. 2072 Zaterdag 22 September 1923. 40ste Jaargang

AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire, Aruba en de Bovenwindsche eilanden per drie maanden fl. 2.— bij vooruitbetaling.

Bureau van dit blad: St. Elisabeth's Gasthuis.
Administratie: St. Thomas-college.
DRUKKER. B. L. BOGAERS.

Voor het Buitenland per jaar fl. 10.—
Afzonderlijke nummers fl. 0.15.
Prijs der Advertentiën van 1—7 regels f. 0.50; voor elken regel meer 7½ cts.

Kan een blanke bevolking zich blijvend in de Tropen vestigen?

In de laatste jaren is gebleken dat bijna alle ziekten, die het leven van den Europeaan in de Tropen bedreigen, een gevolg van infecties door bacteriën, protoziën of wormen zijn. Het klimaat als zoodanig veroorzaakt geen ziekte; het bevordert alleen de ontwikkeling van de parasieten buiten het lichaam van den gastheer. Bij goede hygiëne behoeft het sterftecijfer voor den Europeaan in de Tropen niet hooger te zijn dan in de koude regionen. Een geheel andere vraag echter is of het blanke ras zich voorgoed in de Tropen kan vestigen zonder te degenereeren. In *The Lancet* van 30 Juni is hierover een voordracht gepubliceerd van Andrew Balfour, directeur van 't Welcom Bureau voor wetenschappelijk onderzoek, waar uit wij een en ander willen overnemen. Het vraagstuk is van niet gering belang.

Balfour gaat allerlei gebieden in de Tropen na, waar zich vóór 100—200 jaar Europeanen hebben gevestigd en onderzoekt den toestand van de van deze landverhuizers afstammende bevolking. Het probleem wordt sterk gecompliceerd, doordat in de meeste gevallen vermenging heeft plaats gevonden met de oorspronkelijke bevolking, Negers, Indianen, Oosterlingen.

Balfour heeft het nu eerst over West-Indië en wel over Jamaïca, Barbados en Grenada. Daar is de blanke bevolking, die voor een groot deel afstamt van adellijke politieke banne lingen, arm en ten prooi aan mijnwormziekte en malaria. De kinderen zien er, als zij nog heel jong zijn, dikwijls aardig uit en lijken intelligent, doch de volwassenen blijken over het algemeen gedegenereerd. Wat de Hollandsche kolonie Saba betreft, waar zich in 1640 blanken hebben gevestigd, het ras is hier zuiver gebleven en de bevolking is er zeer intelligent. De mannen zijn meest boeren of zeelui. De vrouwen zijn bekénd om haar slanke gestalte en gezond voorkomen. Wel kwamen op een dorp gevallen van krankzinnigheid en idiotie voor, maar dit kon een gevolg zijn van erfelijkheid.

De blonde visschersbevolking op het eiland St. Martin is ook zeer gezond en sterk ook. Hier hebben zich in [illegible] midden der 17e eeuw landverhuizers gevestigd.

De Curaçaosche bevolking wordt door Balfour eveneens zeer geprezen; hij merkt echter op dat het klimaat hier zeer droog is en meer op een woestijn dan op een tropisch klimaat gelijkt.

Hij vertelt nu van enkele gevallen van een blanke bevolking in Oost Indië, o.a. die van het kleine eiland Kissa, 16 mij! Oostelijk van Timor. In 1665 zouden daar volgens Mac. Millon Brown acht Hollandsche soldaten met hun vrouwen naartoe zijn gezonden, daarna vergeten. Er zouden nu 300 blanken zijn, die er bijzonder flink en geheel Europeesch uit zien. Een later onderzoeker, Elkington, vertelt echter heel andere dingen van Kissa. Deze spreekt van een bevolking van Mestiezen en beweert, dat van den heelen roman der verlaten soldaten niets waar is. De Hollandsche bevolking dateert eerst van 1783 tot 1819. Thans is de Europeesche bevolking gedegenereerd, zoowel lichamelijk als geestelijk, zij waren heidenen geworden en hadden het Hollandsch verleerd. Pogingen van het Hollandsche Gouvernement om hen weer op te voeden tot Europeanen schijnen voor een deel succes te hebben gehad.

Balfour behandelt nu Cuba. Hier heeft het Spaansche ras zich vrij zuiver kunnen handhaven en over het geheel zijn de Cubanen flinke actieve menschen, die ijverig het land bebouwen. De schrijvers verschillen van meening er over in hoeverre toch menging met de oorspronkelijke Indiaansche bevolking heeft plaats gehad.

Op Mauritius woont een actieve flinke Fransche bevolking die o.a. den phisoloog Brown Séquard en den beeldbouwer Prosper d'Epinay heeft voorgebracht. Nu heeft Mauritius wel een warm klimaat, maar door den zeewind kan het toch niet echt tropisch genoemd worden. Dit geldt, zij het in mindere mate, van al die bovengenoemde eilanden en kustlanden. Wat de kleine, geheel geïsoleerde eilanden betreft, moeten wij niet vergeten, dat de afzondering de geestelijke ontwikkeling daar onmogelijk maakt.

Verder wordt Zuid Afrika besproken, waar van een groot deel van Transvaal en geheel Rhodesia tot de tropen behoord. Hier worden juist ongunstige mededeelingen gedaan over een deel der blanke bevolking, die wel trotsch is op haar afstamming, maar minder presteert dan de neger en die doodarm is. In hoeverre chronische malaria in het spel is als veroorzaker van het gemis van energie en initiatief is niet te zeggen. In ieder geval contrasteert het sterk met wat wij gemeenlijk over de Hollandsche Boerenbevolking vernemen en het is niet waarschijnlijk, dat indien dit waar was, de bevolking zoolang tegen de Engelschen had kunnen stand houden. Kolonel Stock, volgens Balfour een goed kenner van Zuid Afrika, is het echter eens met het ongunstige oordeel over de blanke bevolking.

Balfour heeft dan de meening van Gorgas aan, die Panama gesaneerd heeft en die meent dat indien malaria, gele koorts en mijnwormziekte maar worden bestreden, de blanke bevolking in de tropen evengoed kan aarden als elders en zelfs harder lichamelijken arbeid kan verrichten. Balfour betwijfelt dit en is zeer benieuwd hoe het over 50 jaar met de Panama Amerikanen gesteld zal zijn.

De kolonie van Espirito Santo in Brazilië, die in 1847 door Duitschers gesticht is, zou eveneens een bewijs zijn, dat de Europeanen zich wel blijvend in de tropen kunnen vestigen. Er wonen nu 17.000— 18.000 menschen; de kolonie is zeer welvarend. Het geboortecijfer zal tusschen 48 en 70 per 1000 schommelen en het sterftecijfer tusschen 8 en 14. Balfour merkt hierbij op, dat ook deze proefneming nog niet erg lang geduurd heeft.

Dan worden nog genoemd Rhodesia en Australië. Het eerste heeft ook een flinke energieke blanke bevolking, maar de hitte zou de menschen wel veel zenuwachtiger maken. Over Australië zegt hij dan, dat het Medische Congres te Brisbane in 1920 de meening uitsprak dat er geen enkel bezwaar was om te bevorderen, dat tropisch Australië door blanken werd bevolkt.

De eindconclusie van Balfour is, dat er nog geen zeker oordeel over het vraagstuk is te geven. In de litteratuur vindt men evenveel vóór als tegenstanders en het is buitengewoon moeilijk den klimaatfactor te scheiden van die ziekte, rasmenging en eenzaamheid. Vooral deze laatste factor is niet te onderschatten voor de verklaring van de zoogenaamde tropenneurasthenie.

Curaçao en zijn vroegste bewoners.

II.

Alvorens de eigenlijke stof in behandeling te nemen, aangeduid in bovenstaanden titel, moeten wij vooraf een paar andere onderwerpen bespreken, die daarmede niet zoo direct verband houden, doch die Prof. DE JOSSELIN daarin betrokken heeft.

De Conferencier heeft zich een paar maal een slippertje veroorloofd op een terrein, dat niet strikt genomen tot zijn studievak behoort, en waarbij hij zijn phantasie en vooroordeelen den vrijen teugel gevierd heeft.

In onze afdrukken van die lezing No III. *Amigoe* van 18 Aug. heeft de Professor het over de vroegere bewoners der Groote Antillen. Hij betreurt het dat de meeste leemten in onze kennis van deze stammen wel nooit zullen kunnen worden aangevuld. *„Immers vóór de neiging tot „studie van buiten-Europeesche volken „en beschavingen geboren was, had de „christelijke beschaving van dien tijd „de menschen weggevaagd. Een deel „viel ten offer aan de toenmalige zendingspraktijken en stierf op den „brandstapel*, een nog grooter deel bezweek in de mijnen, aan ziekten .... en door de verschrikking der slavernij."

Wat wij in bovengenoemd citaat *gecursiveerd* hebben, heeft in hooge mate onze ergeruis opgewekt. Reeds met de allereerste, de meest fundamenteele principen, waaraan de geschiedschrijver gebonden is, komt Dr. DE JOSSELIN hier in conflict, met de regel nl. door Cicero reeds 2000 jaar geleden vastgelegd: „Een eerste vereischte voor den geschiedschrijver is, dat hij *niets onwaars* verhale en niets wat waar is, verzwijge." Diezelfde stelregel geldt ook nu nog.

Zeker, het is een vaststaand historisch feit, dat niet in twijfel kan getrokken worden, dat de oorsponkelijke bevolking der Groote Antillen voor het grootste gedeelte is uitgemoord of bezweken onder den last van bovenmenschelijken arbeid als slaven in de mijnen en op de plantages, maar het

Met de K. L. M. naar Parijs.

II.

Toen de heer Martin ons aldus in groote trekken den ontwikkelingsgang van de *Kon. Luchtvaart Mij.* had geschetst, werd als vanzelf het denkbeeld geopperd om door het maken van een vliegtocht den dagelijkschen gang van zaken persoonlijk eens op te nemen.

Een vlucht naar Parijs met den dit jaar geopenden rechtstreekschen dienst werd ons vriendelijk aangeboden en zoo vertrokken wij op een mooien ochtend in een der eerste dagen van Juli uit het Haagje, tot het aanvaarden van onze eerste groote luchtreis.

Het vertrek uit het centrum van Rotterdam heeft plaats van het Beursplein, vóór het gebouw der *American Express Cy.*

Daar wacht een uur vóór het begin van den vliegtocht een auto der K. L. M., die de a.s. luchtreizigers langs den kortst mogelijken weg naar de afgelegen Waalhaven brengt.

Ieder, die bekend is met de verkeerstoestanden via de Maasbruggen, begrijpt dat een dergelijke autotocht practisch een half uur duurt. Tegen half tien kwamen wij op het mooie vliegveld aan. Hier was alles al ijverig in de weer, want binnen enkele minuten werden de toestellen van de Parijsche en de Londensche lijn verwacht.

Wie bagage bij zich heeft, gaat onmiddellijk naar de douaneloods, waar men in den kortst mogelijken tijd geholpen wordt. Hierna kan men zich in een keurig restaurant nog een „hartversterking" laten voorzetten.

Dan is het inmiddels tijd geworden voor het aanvaarden van de groote reis.

Op het terras van het restaurant gezeten, kondigde het bekende gebrom de nadering van het vliegtuig, dat ons naar het Zuiden zou voeren, aan en nog geen minuut later streek de „Fokker" in een sierlijken boog op het vliegveld neer.

Hier hadden eenige mechaniciens, zoodra het toestel in zicht was, alle voorbereidende maatregelen getroffen, om de landing zoo vlot mogelijk te doen verloopen.

Zoodra het toestel contact met de aarde krijgt, gaan zij het zoo dicht mogelijk tegemoet, nauwlettend acht gevende op de geringste abnormale manoeuvre en scherp toekijkende naar eventueele teekens van den bestuurder.

Heeft de machine den benoodigden afstand over het terrein uitgeloopen, dan staat zij vlak bij de loodsen stil, de remblokken worden er voorgegooid en de helpers openen de deur van de cabine.

De passagiers kunnen zich een kwartiertje op den vasten grond verpoozen en intusschen worden post en bagage in- en uitgeladen.

Zijn de passen nagezien, dan wordt men verzocht in te stappen en vlijt men zich behagelijk in een der vijf fauteuils.

Bijzondere kleeding of andere voorzorgsmaatregelen zijn niet noodig. Men reist in gesloten cabines, die aan iederen kant drie ramen hebben en een alleszins voldoende beschutting geven tegen elk weersgesteldheid. Van wind of stof heeft men geen last.

Toen de motor aangezet was, liet de aviateur hem eerst een paar minuten proefdraaien. Dan klinkt het commando: Maak los! De remblokken worden van de wielen weggetrokken, de laatste woorden met de achtergeblevenen gewisseld en langzaam zet het vliegtuig zich in beweging.

Als een waggelende gans rijdt de machine over den grond, terwijl telkens de motor een paar maal vol gas krijgt om hem zijn zwaar werk te doen verrichten.

Na ongeveer 200 M. heen en weer geschud te zijn en werkelijk heel even, tegen beter weten in, den indruk gekregen te hebben, dat het opstijgen zoo gemakkelijk nog niet gaat, beweegt de bestuurder het rijroer. Het vliegtuig gehoorzaamt nauwlettend, de 16 M. breede vleugel wendt zich vóór den wind, men komt weer in de richting te staan, waaruit men zoo juist is gekomen.

Dan geeft de piloot den motor vol gas; ineens schiet men full speed vooruit, daverend bonken de rubberwielen over den grond en uit de ramen kijkend, ziet men de aarde met vervaarlijke snelheid vlakbij langs zich heengaan. Dit is wel een van de meest sensationeele momenten van het opstijgen.

Wij hebben de sensatie van het vliegen reeds een paar maal beleefd, maar steeds verlangen wij en zullen wij blijven verlangen naar dit moment.

De hoog fluittoon van den als razend roteerenden motor, gevoegd bij de snelheid van 150 K.M. uur, waarmede men zich op het aardoppervlak beweegt — tweemaal zoo vlug als een sneltrein — doen allerlei gevoelens in u opkomen, van voldoening over het beleven van een dergelijk evenement en van ontzag voor het menschelijk vernuft, dat de elementen dwong hun eigenschappen in onzen dienst te stellen.

Slechts kort duurt die laatste rit over den grond en onmerkbaar verheft de machine zich in de lucht.

Dadelijk is men boven de Waalhaven, die 75 H.A. grooten plas, de breede Maas strekt zich voor uw oogen uit, de schepen lijken notedopjes, de huizen: blokken uit een blokkendoos.

Maar we moeten den anderen kant uit, dus wendt de bestuurder het roer, de machine helt sterk in de bocht, doch merkwaardigerwijze blijven de passagiers recht op hun zitplaats, want het geheele vliegtuig helt naar de binnenzijde over. Het onaangename gevoel, dat men in automobielen heeft, waarbij men naar den buitenkant van de bocht wordt gedrukt, ontbreekt hier geheel. Indien men de oogen zou sluiten, zou men niet kunnen merken, dat men zich in een bocht bevond. Regelmatig stijgt men tot een paar honderd meter hoogte, en dan gaat het full speed naar het Zuiden.

Wij schrijven „full speed", maar door den grooten afstand, waarop men zich van de aardsche voorwerpen beweert, krijgt men den indruk, dat men slechts langzaam vooruit komt, hoewel de vliegsnelheid ongeveer 150 K.M. per uur is.

Houdt men evenwel één bepaald punt in het oog, dan bemerkt men gauw genoeg, hoe spoedig dit gepasseerd is.

Het uitzicht, dat men heeft, is in één woord schitterend. In een wijden boog strekt de horizon zich uit en beha-

gaat niet aan, dat wat alleen die benden aventuriers, door Spanje over zijn kolonien losgelaten, die noch christelijk noch beschaafd optraden, op hun geweten hadden, — zoo maar op het debet der christelijke beschaving te boeken.

Doch onze voornaamste grief geldt de zinsnede: „*Een deel viel ten offer aan de toenmalige zendingspraktijken en stierf op den brandstapel.*"

In alle jaren, dat wij ons met de studie van geschiedenis bezig houden, is dit de eerste maal, dat ons een dergelijke beschuldiging onder de oogen komt.

Doch wij tarten Dr. DE JOSSELIN DE JONG ook maar een enkel historisch bewezen feit voor zijn bewering als bewijs te noemen.

Misschien heeft de Conferencier zijn bewering geborgd bij de pamfletschrijvers der XVIe en XVIIe eeuw, die de haat tegen Spanje minder kieskeurig maakte in de middelen ter bestrijding. Doch van een wetenschappelijk man als Dr. de Josselin de Jong, die zelf zulke hooge eischen stelt voor zijn bronnen der ethnographie, hadden wij zulk een bewering niet verwacht.

In aanmerking nemend, dat de Spreker noch in zijn voordracht, noch in zijn manuscript een enkel feit, evenmin een enkele bron tot staving van zijn beweren genoemd heeft, daar ons bovendien zelfs niet een enkel dergelijk feit bekend is, dat nog veel minder zulk een *zendingspraktijk*: de Indianen op den brandstapel te brengen, ooit bestaan heeft en wij nu voor de eerste maal deze bewering gelanceerd zagen, zouden wij er ons eenvoudig toe kunnen bepalen, ze als een *historische leugen* of als *geschiedvervalsching* te brandmerken.

Wij vermoeden, dat bij het neerschrijven dezer zinsmede hem het woord *Inquisitie* door het hoofd gespookt heeft. Bij velen zijn *inquisitie* en *brandstapel* vrij wel synoniem.

Maar reeds *a priori* beschouwd, is deze bewering onmogelijk te aanvaarden.

Als Prof de J. de J. van *zendingspraktijk* spreekt, moeten wij wel aannemen, 1o. dat hier alleen *katholieke* zendelingen sprake kan zijn, omdat deze alleen na de ontdekking van Amerika op de Antillen als missionarissen onder de Indianen zijn opgetreden.

Tweedens, dat het woord *zendingspraktijk* [illegible] moeielijk anders kan opgevat worden dan dat die zendelingen, bij het toepassen van die praktijk: de onwillige Indianen op den brandstapel te brengen, daarmede in opdracht en volgens de leer der Kerk handelden.

Doch de opdracht en de leer der kath. Kerk was een geheel andere.

Christus als Stichter der Kerk, gaf zijn Apostelen het bevel zijn leer over de geheele wereld te verbreiden: *Gaat en onderwijst alle volken* enz.

De Kerk heeft daarom het recht en de plicht de heilige geloofswaarheden, het *depositum fidei*, aan alle volkeren te verkondigen, die waarheden ongeschonden te bewaren, tegen alle aanvallen te verdedigen en elken aanval en tegenspraak tegen deze door God geopenbaarde waarheden met alle haar ten dienste staande middelen te verhinderen en te bestraffen (*I Tim. VI. 20* en *Gal. I. 8*). Hieruit volgt van zelf de geheel verschillende verhouding der Kerk tegenover de *ongedoopten* (de heidenen) en tegenover de *gedoopten* (christenen).

Op de Kerk rustte dus de plicht aan de *heidenen* het geloof te prediken en te trachten hen door overtuiging tot de aanneming dier leer te brengen en hen door den H. Doop tot lidmaten dier Kerk te maken.

Verder dan door prediking, dan door te overtuigen kan de Kerk niet gaan. Nooit of te nimmer kan of mag zij door geweld tot aannemen van het geloof dwingen. Dat en dat alleen is altijd de praktijk der Kerk geweest en dat is het nu nog.

Tegenover de gedoopten, dus die vrijwillig de leer der Kerk hadden aangenomen en het H Doopsel ontvangen, moest de Kerk streng toezien [illegible] waard bleef. Ingeval een gedoopte, een lidmaat der Kerk, van het geloof zou afdwalen, zoo is de Kerk in haar recht en heeft zij tot plicht den dwalende te leeren, te vermanen, terecht te wijzen en in geval hij in zijn dwaling zou volharden, hem tot berouw en bekeering te bewegen. En wanneer hij zich ook dan nog onverzettelijk toont en alle middelen vruchteloos blijken, zoo moet deze halsstarrige van de gemeenschap der geloovigen afgesneden en buiten de Kerk gestooten worden.

Dat zijn de grondprincipen, die de Apostelen en die de Kerk, en die ook de latere *Kerkelijke* Inquisitie steeds toepaste.

De latere *Spaansche* Inquisitie, die geen kerkelijke, maar een *Staatsinstelling* was, ging volgens andere principen te werk.

De Staat beschouwde in die dagen de hardnekkig in hun dwaling volhardenden als gevaarlijk voor de rust van den Staat en zoo werden zij dus als *staatsgevaarlijk* door deze rechtbank geoordeeld en veroordeeld en volgens onze tegenwoordige begrippen dikwijls op onmenschelijk wreede wijze gestraft.

Voor ons doel is het niet noodig verder op deze kwestie in te gaan.

De *kerkelijke* Inquisitie is nooit naar de kolonien overgebracht, de Spaansche Staatsinquisitie daarentegen wel naar Zuid-Amerika, doch voor zoover wij weten *niet*, naar de groote of kleine Antillen.

Nu begrijpt men van zelf, dat *ongedoopten*, dus de nog niet bekeerde Indianen, geen lidmaten der Kerk waren en dat dus de Kerk ook niet de minste rechtsmacht over hen had en dus, ook al weigerde zij hardnekkig het geloof aan te nemen, zij daarin volkomen vrij bleven en dat de Kerk hen daarvoor ook niet straffen kon.

Daar is dan ook geen enkel feit van het tegendeel bekend.

Ter illustratie hiervan diene het volgende over de „zendingspraktijken" bij de volkstam der Caraïben, die op de Antillen woonden.

Het werk: „*Nieuwe reizen naar de Fransche Eilanden van America* van den Franschen Pater Dominicaan J. B. LABAT, die als Missieoverste van Januari 1694 tot Augustus 1705 op de Fransche Antillen vertoefde en bijna alle eilanden van West-Indië bezocht, is een goudmijn voor de Ethnographie van West-Indië.

Labat was degelijk onderlegd in mathematica en bezat een genialen aanleg voor alle natuurwetenschappen. Ook als ingenieur legde hij buitengewone proeven van bekwaamheid af bij den aanleg der forticaties op Basse Terre (Guadeloupe) ter verdediging van het eiland tegen de Engelschen. Geen naam is ook nu nog meer op die Antillen bekend dan die van LABAT. De verbetering van de suikerfabrikatie, het nieuw systeem molens, dat hij daarvoor invoerde, werd tot in de vorige eeuw uitsluitend als de beste gebruikt, totdat ze door de machines door stoom gedreven vervangen werden. Als men de voorrede van zijn werk leest, ziet men reeds welke hooge eischen van nauwkeurigheid en waarheidszin hij stelt ook voor Reisbeschrijvingen.

Ik weet niet of Dr. J. de J. dit werk ooit onder de oogen heeft gehad. Te verwonderen zou het niet zijn, want het is hoogst zeldzaam, de talrijke Fransche uitgaven zijn nog moei[illegible] dan de Hollandsche, in 1725 te Amsterdam uitgegeven. Doch allen die het gelezen hebben, getuigen eenparig dat het met bewonderenswaardige juistheid en critisch talent geschreven is.

Wij hebben deze uitvoerige inleiding vooraf laten gaan, om onze lezers de overtuiging bij te brengen, dat wij met deze geschiedbron een onverdachte en 1ste klas getuige naar voren brengen.

Pater LABAT heeft de Caraïben van het eiland Dominica gekend in hun wilden natuurstaat.

Hij beschrijft in het 1ste dl. 1ste Hoofdst. bl. 188 (Hollandsche uitgaaf) zoo nauwkeurig hun uiterlijk, hun sieraden, hun vaartuigen, hun wapenen, hun gewoonten, enz, alles door eigen teekeningen toegelicht, dat geen opgravingen drie eeuwen later bij machte zullen zijn deze ooit aan te vullen of te verbeteren.

Maar wij zouden iets zeggen van hun bekeering of liever van de zendingspraktijken der Missionarissen, die onder hen gewerkt hebben.

Welnu, LABAT zegt (bij het jaar 1694) op bl. 198: „Al hetgeen men tot nog „toe gedaan heeft, om ze (de Caraïben) te onderrichten en ze de Christelijke Religie te doen omhelzen, is „vruchteloos geweest.

„Onze orde (der Dominicanen) heeft „er sedert 30 jaar eenige Missionarissen onderhouden, die hun taal „geleerd, met hen geleefd en die „hen in de geloofsartikelen en de „gebeden onderricht hebben en niets „nagelaten hetgeen eenigszins dienstig had kunnen zijn om ze tot God te „bekeeren. Maar alles is zonder vrucht „geweest. De Paters RAYMOND BRETON en PHILIP DE BEAUMONT van onze „Orde, zijn langer dan 25 jaar op het „eiland Dominica gebleven zonder iets „anders te kunnen uitvoeren, dan eenige kinderen, die op sterven lagen „en eenige zieken, die binnen weinige „oogenblikken den geest zouden geven, te doopen".

„Het was niet uit gebrek aan menschen, die zij hadden kunnen doopen, maar omdat zij hun kwaden inborst, hun onstandvastigheid en onverschilligheid, die hen alle ernstige dingen voor kinderspel deed houden, kennende, zij het H. Sacrament des Doopsels aan een zekere verontheiliging niet wilden bloot stellen, niettegenstaande het door velen met aandrang begeerd werd, omdat zij wel wisten, dat zij het alleen begeerden ter wille van de geschenken die zij van den Peter en Meter, die zij kregen, zouden ontvangen," enz.

LABAT verhaalt dan verder hoe een rijke Franschman Mr. CHATEAU DU BOIS op Guadeloupe verschillende Caraïben had laten overkomen en ze in zijn huis onderhield en hen met zorg deed onderwijzen en ze ook liet doopen. Doch zoodra zij weer naar hun eigen eiland terugkeerden, verzaakten zij allen, zelfs de beste onder hen, aan de verplichtingen van het H. Doopsel.

Ook de Paters Jesuiten, die onder de Caraïben van het eiland St. Vincent gewerkt hebben, deden dezelfde ondervinding op en konden geen enkele hunner bekeeren.

Hieruit blijkt dus 1e. dat geen Caraïb met geweld tot bekeering gedwongen is, 2e. dat de Caraïben ondanks 25 jaren van vruchtelooze pogingen om hen te bekeeren, niet in minst zijn lastig gevallen, gekweld of gefolterd, minder nog op den brandstapel gebracht, dat zelfs de afvallige [illegible] gebracht zijn.

Wat blijft er dus over van de bewering van Dr. de J. de J. „*van de toenmalige zendingspraktijken, die de Caraïben op den brandstapel ter dood bracht?*"

Men leze het citaat van Dr. de J. de J. nog eens over: „Immers vóór de neiging tot studie van buiten-Europeesche volken en beschavingen geboren was, had de christelijke beschaving de menschen van dien tijd weggevaagd."

Dr. de J. d. J. wil dus zeggen: vóór dat in den nieuweren tijd het verlangen opkwam die volksstammen van Caraïben en Arowakken wetenschappelijk te gaan bestudeeren, waren zij reeds uitgemoord.

We zullen bewijzen, hoezeer de professor er maar op los phantaseert.

1e. Kan het werk van Pater LABAT hem uit den droom helpen, hoe hoog wetenschappelijk het is en het ver uitsteekt boven het gehalte van de toenmalige reisbeschrijvingen.

2e. Dezelfde reeds genoemde Pater RAYMOND BRETON, die van 1635—1655 op Dominica met de Caraïben gewoond heeft, zonder er een enkelen te bekeeren, heeft toch die jaren zeer nuttig besteed en een wetenschappelijk werk geleverd, waar de opgravingen van Dr. de Josselin het grandioos bij afleggen. Die Pater R. Breton heeft in die ondankbare missionarisjaren een volledige grammaire, een volledig woordenboek Fransch-Caraïbisch en Caraïbisch-Fransch, een volledige catechismus in het Caraïbisch geschreven. En deze werken zijn thans het eenige, wat er op de wereld van de taal van de Caraïben der Antillen is overgebleven. Pater Breton heeft die taal voor het nageslacht bewaard, het is de eenige bron, waaruit de wetenschap nu haar kennis omtrent die taal kan putten.

En toch durft Dr. de J. beweren dat vóór er van studie van die volksstammen sprake was, die menschen reeds waren weggevaagd.

Wij voor ons stellen de echt wetenschappelijke arbeid jaren achtereen te midden dier onbeschaafde wilden oneindig hooger en van veel meer positieve waarde voor de ethnographie dan het vinden van eenige potscherven, vischgraten en schelpen, drie honderd jaar later uit den bodem opgeduikeld, hooger ook dan het meestal volgens een vooropgezet systeem in elkaar knustelen van een reeks hypothesen, die door een latere geleerde weer als een kaartenhuisje worden omgeblazen en weer door een ander vervangen.

Berichten uit de Kolonie.

Kerkelijke Berichten.

Gisteren vierde Mgr. R. A. SILVA, Aartsbisschop van Mérida (Venezuëla) zijn gouden priesterfeest.

Door Mgr. RINCON GONZALES, aartsbisschop van Caracas en Mgr. Godoy, bisschop van Maracaibo, zou dit feest worden bijgewoond en tevens zou op dien dag door beide laatst genoemde Kerkvorsten Mgr. SILVA met het *pallium* bekleed worden, door Paus Pius XI onlangs aan Z. D. H. geschonken.

— Morgen zal mgr. L. A. DE MENA, Coadjutor van den Aartsbisschop van Santo Domingo in de Kathedraal aldaar de bischoppelijke wijding ontvangen.

— Op den 7n October zal Mgr. RINCON GONZALES, aartsbisschop van Caracas [illegible] Mgr. Godoy van Maracaibo en Mgr. Silva van Mérida, in de Kathedraal van Caracas de vijf prelaten, die onlangs door Z. H. Paus Pius XI voor de 5 nieuwe diocesen van Venezuela benoemd zijn, tot bisschop consacreeren.

Een zeldzame plechtigheid.

Welkom.

Met het SS. *Crijnssen* is Woensdag morgen weer van zijn verlof uit Holland teruggekeerd de Heer E. S. LANSBERG, onder-Voorzitter van den Kolonialen Raad.

Van harte welkom.

Zoo langzaam aan wordt onze Raad weer voltallig.

Hoog Bezoek.

Met dezelfde boot kwam hier ook de Heer W. D'ARTILLAC BRILL, Nederlandsch Gezant te Caracas, vergezeld van zijn echtgenoote en secretaris.

Hartelijk welkom en aangenaam verblijf op ons eiland.

Goede Reis.

Met het SS. *Van Rensselaer* ver-

---

gelijk in uw clubfauteuil gezeten, ziet gij, op 400 meter hoogte, de rijke landbouwen van ons mooie vaderland, aan uw oog voorbijgaan.

Niettegenstaande die hoogte — 4 stuks Jacobstoren boven elkaar! — kan men de huizen, de treinen en de schepen, ja zelfs voor een normaal oog, de menschen op de landwegen duidelijk zien.

Afschrik om naar omlaag te kijken, zooals bijna iedereen ondervindt, die op een toren staat, is in een vliegtuig ten eenenmale uitgesloten.

Ook duizeligheid komt niet voor, doordat men geen diepte-indruk verkrijgt, daar er geen contact met den grond is.

Tusschen het naar omlaag kijken door, luistert men onwillekeurig naar het geraas van den motor, dat ieder ander geluid overstemt, zoodat conversatie tijdens de vlucht alleen door schreeuwen mogelijk is, m.a.w. practisch uitgesloten.

Teekens zijn even afdoende en tenslotte weet men, dat de regelmatige toonhoogte van den motor het bewijs is van een goed functioneeren.

Voor zwakke magen heeft het vliegen in het begin iets onaangenaams door de z.g. „luchtziekte", soortgelijk aan de bekende zeeziekte.

Dat komt, omdat de lucht door ongelijkmatige verwarming der zon en uitstraling der aarde of bij sterken wind onrustig is.

Het vliegtuig maakt dan plotselinge kleine verticale bewegingen, omdat het zich een oogenblik in een „luchtdal", of om het eens schromelijk te overdrijven in een „luchtgat" bevindt.

Het volgend oogenblik is de vliegmachine dank zij haar groote snelheid, alweer door dat „gat" heen en ondervindt ze opnieuw den volledigen weerstand — en daardoor het draagvermogen — van de lucht.

Deze kleine rijzingen en dalingen wennen spoedig en zijn bovendien absoluut zonder gevaar.

Overigens ligt het toestel op zijn langen en breeden vleugel zeer rustig en zeer regelmatig vervolgt het zijn nauwkeurig vastgestelden weg.

Interessant is het deze route op de in de cabine opgehangen kaart te volgen.

Na ongeveer 10 minuten vliegen is men de eilanden al gepasseerd en vliegt men over het breede Hollandsch Diep, het Westen van Noord-Brabant in. Overal beneden ons een legkaart van akkers en weiden, in bonte kleurmengeling dooreen, afgewisseld door vriendelijke stadjes en dorpen, waarop het net van in allerlei richtingen loopende wegen uitkomt.

Aan den gezichtseinder een wasig verschieten in een flauwen nevel, boven ons de mooie Hollandsche lucht, met de heldere zon, die alles om ons in een gouden kleurenpracht steekt, uitgezonderd het schaduwbeeld van onzen „reuzenvogel", dat zich heel klein, maar scherp geteekend, over het aardoppervlak voortbeweegt.

Tusschen Roosendaal en Bergen-op-Zoom, welke plaatsen men duidelijk kan zien liggen, vliegen we regelrecht op Antwerpen aan en nadat de vaalbruine moerassen in den Z.W.-uithoek van Brabant gepasseerd zijn, doemt de huizenzee van België's eerste havenstad spoedig op. Eerst ziet men de fortengordel en het is een interessant gezicht recht boven eenige forten te vliegen, zoodat de vijfhoekige vorm van de wallen, met in het midden de pantserkoepels en eromheen de breede grachten zich scherp afteekent.

Dan is de vliegmachine weldra boven de straten; men ziet de trams voortkruipen, de menschen loopen, de treinen op het uitgebreide station en op de enorme rangeer-emplacementen rijden.

De dokken met de talrijke groote schepen, verderop de breede Schelde, dat alles ligt voor ons oog en gretig verslindt het, wat het gevarieerde beeld beneden ons aanbiedt.

Maar dan gaat 't weer verder, naar Brussel.

De bloeiende provincie Brabant, met haar fraaie kasteelen en buitenverblijven, diep verscholen achter groote bosschen, doch met de prachtige in Franschen stijl aangelegde tuinen voor ons oog zichtbaar, wordt in ongeveer tien minuten overgevlogen.

Dan wordt de motor in toeren geminderd. De staart van de machine ligt niet meer gelijk met het voorste deel, het geheele toestel helt naar voren .... wij dalen!

Snel gaat het vliegtuig omlaag, in zweefvlucht. De aarde komt nader en nader, alles wordt grooter: wij kijken naar buiten en zien een eind verder vóór ons een vlak terrein met loodsen .... het vliegveld Haren, de vlieghaven van Brussel.

Voor elke 100 M. hoogteverlies glijdt het vliegtuig nog 800 M. voorwaarts uit in horizontale richting, zoodat de piloot het oogenblik van het begin der zweefvlucht juist moet kiezen.

Onze man verstond zijn vak, want de moeilijke manoeuvre werd schitterend volbracht.

Het tweede hoofdmoment van een vliegtocht, het dalen was aangebroken.

Snel naderden we een eind over het vliegveld, regelmatig moest de afstand tot de loodsen worden uitgeloopen en precies drie kwartier, na ons vertrek uit Rotterdam, stapten we in Brussel uit, na zonder eenig incident een afstand van 125 K.M. te hebben afgelegd.

De H. N. A. B. H. had zijn werk weer prachtig gedaan; de glimlachende piloot Scholte vroeg ons, hoe de de reis was bevallen en volmondig konden wij hem onze tevredenheid betuigen.

De douane-beambte stond klaar om onzen pas te controleeren, want wij eindigen hier onze reis, teneinde per trein naar Parijs verder te gaan, daar eenige dagen te blijven en dan weer per K. L. M.-toestel van *Le Bourget*, de vlieghaven van Parijs, naar Rotterdam terug te keeren.

Maar daarvan vertellen wij u in een volgend artikel.

trokken Donderdag namiddag weer van hier de beide zoons van Gouverneur BRANTJES, die hier een maand vacantie zijn komen doorbrengen en hun studies in Holland nu verder gaan voortzetten.

— Naar wij vernemen zal ook MEVROUW BRANTJES, de echtgenoote van Gouverneur BRANTJES, met haar jongste dochter met de volgende boot *Crijnssen* wegens gezondheidsredenen voor een jaar naar Holland vertrekken.

Een ieder, die Mevrouw Brantjes heeft leeren kennen en waardeeren om haar eenvoudig, innemend en sympathiek optreden, zal dit onverwacht bericht van haar a. s. vertrek ten zeerste leed doen.

Voor Gouverneur BRANTJES, die binnen zoo korten tijd zijn geheele gezin van zich ziet heen gaan, moet dit vertrek een pijnlijk en zwaar offer zijn en een groote leegte achterlaten. Moge God Z.Exc. de kracht geven dit zware kruis moedig te dragen.

Garnizoen.

Maandag morgen is het geheele garnizoen met officieren naar Caracasbaai en Fort Beekenburg vertrokken om daar 14 dagen door te brengen.

Dit uitstapje is bedoeld zoowel als een uitspanning voor onze militairen, als ook om op verren afstand schijf te schieten en zelfs als een middel tot besparing van regenwater in het Waterfort.

La Fama-Tennis Club.

Zondag middag is het nieuwe *La Fama Tennis-veld* op *Cher Asil*, Montaberde, plechtig geopend en in gebruik genomen met een speech door den President van deze nieuwe club den Heer DAVID CAPRILES. De plechtigheid werd met muziek opgeluisterd en terstond daarna nam het tennisspel een aanvang, dat door de Heeren TISCHER en DAVID CAPRILES gewonnen werd.

Onzen oprechten dank voor de hoffelijke invitatie.

Examens.

Behalve de reeds in ons vorig nummer genoemden, zijn de vorige week Zaterdag en deze week nog geslaagd

Voor acte *Spaansch:*
de Eerw. frater AMBROSIO (L. Smulders), frater REALINO (Fr. Jansen) en frater THEODORUS (Th. Laureyssen)

Voor acte *Engelsch:* de Eerw. frater IGNATIUS (G. Jansen).

Voor diploma *boekhouden en handelsrekenen* frater WILBERTUS (G. Brokken)

Voor akte *3en rang*
de Heer ENRIQUE GORGO.

Aan alle geslaagden onze hartelijke gelukwenschen.

Gedenkboek.

Deze week ontvingen wij uit Holland het prachtig *Gedenkboek* van het Regeeringsjubilé van H. M. Koningin Wilhelmina uitgegeven door Kapitein W. G. DE BAS. Dit gedenkboek voorzien van een schat van illustraties, 1152 bladzijden druks, bevat meer dan 100 artikelen over allerlei onderwerpen van de hand van gezaghebbende personen. Een prachtig overzichtelijk artikel over *Curaçao 1898—1923* is van de hand van den Heer A. G. STALIUS MULLER, Voorzitter van den Kolonialen Raad.

Saint Martin

29 Augustus 1923.

Het is al ruim 5 weken geleden sedert het ongeluk met de *Johanna* en nog is zij niet op St. Martin teruggekomen. Indien men particuliere berichten mag gelooven, dan zijn de herstellingen nog niet afgeloopen, doch zou alles reeds eenigen tijd in orde zijn gekomen, indien over een ruimere beurs kon worden beschikt. Wat de zaak nog erger maakt, is dat de lading van Curaçao vrijwel geheel op St. Thomas achtergebleven is. Degenen die eetwaren uit Curaçao aan boord van de *Johanna* hebben, zitten er bijna allen met ongeduld op te wachten, terwijl die provisie nu däár aan boord misschien ligt te bederven. Men hoort dan ook verschillende klachten. Ten gevolge van de verbinding met Porto Rico over St. Thomas ontvangt men, ondanks het uitblijven van de *Johanna*, op de Bovenwindsche eilanden de Curaçaosche, Amerikaansche en Europeesche correspondentie geregeld en op tijd. Dat ondervindt geen vertraging.

— Langzaam doch merkbaar gaat de emigratie naar Amerika haren gang. Dikwijls vertrekken er personen, soms zelf bij groepjes, van de Bovenwindsche eilanden naar de Vereenigde Staten, of hoort men van anderen, die zich gered maken om weg te trekken. De gewone weg is over St. Thomas of Curaçao.

— Bijwijlen heerscht er een haast ondraaglijke hitte op St. Martin, het heeft ook niet voldoende geregend tot nog toe.

Opbrengst der Middellen over het tweede kwartaal 1923.

Een kwart der geraamde ontvangsten volgens de gewijzigde raming bedraagt f. 429.663.—, terwijl de werkelijke ontvangsten bedroegen f. 416.732.— of 12.931.— minder dan een kwart der raming.

Was de meerdere opbrengst van het eerste kwartaal 1923 ad f.88.286— voor het leeuwendeel te danken aan de enorme opbrengst der gedistilleerd accijns in verband met de veraccijnzing van groote partijen gedistilleerd voor de accijnsverhooging, in het tweede kwartaal is hiervan de terugslag ondervonden, zoodat dit middel ongeveer f.55.000.— minder heeft opgebracht dan waarop gerekend was.

De mindere opbrengst der middelen in het tweede kwartaal vergeleken bij de raming is dan ook niet verontrustend, waar zij hieraan toegeschreven moet worden.

Het invoerrecht, dat in het eerste kwartaal 1923 ongeveer f. 30.000— beneden de te verwachten opbrengst ad f, 90.000— per kwartaal was gebleven, heeft in de tweede kwartaal de helft van den achterstand ingehaald.

Was in het eerste kwartaal de opbrengst der inkomstenbelasting ruim f. 50.000.— meer dan de raming, in het tweede kwartaal bleef dit middel ongeveer f. 6000.— beneden een kwart der raming. Een en ander heeft tengevolge gehad, dat de opbrengst der belasting belangrijk minder bedroeg dan waarop gerekend was, en zelfs met ruim f. 23.000,— ten achter bleef bij de opbrengst van het tweede kwartaal 1922, toen de verhooging van de gedistilleerd accijns met 20% en het verhoogde tarief van invoerrechten nog niet in werking was.

Voor wat de inkomsten van onderscheiden aard betreft, zij opgemerkt dat de loodsgelden ruim f. 46.000.— opbrachten tegen ruim f. 35.000.— in het eerste kwartaal.

Het uitvoerrecht van mijnproducten bracht op f. 24.577.—. Uitgevoerd werd 17.129 ton phosphaat.

Vergeleken met de oorspronkelijke raming brachten de inkomsten van onderscheiden aard ruim f. 52.000— meer op.

Een en ander is voornamelijk te danken aan:

1o. de meerdere opbrengst van de loodsgelden ad ± f. 29.000.— in verband met de verhooging van het tarief en het drukke scheepvaart verkeer.

2o. de meerdere opbrengst van het domein ad ± f. 6.000.— in verband met de uitgifte van nieuwe gronden en de verhooging van de huurprijzen.

3o. de meerdere opbrengst van het uitvoerrecht ad ± f. 7.000.— waar de uitvoer van phosphaat belangrijk meer bedroeg dan waarbij de raming rekening was gehouden.

4o. de meerdere opbrengst van de posten voor Draadlooze Telegrafie ad ± f. 7.000.—

5o. de meerdere opbrengst door terugbetaling van verleende voorschotten voor den landbouw ad ± f. 3.000.

De terugbetaling der verleende voorschotten voor den landbouw geschiedde vrijwel geregeld op Curaçao, terwijl op Aruba f. 1.283.— aan aloë voorschotten werden terugbetaald.

(*Cur. Crt.*)

Het Koninginnefeest op Asiento.

Op waarlijk schitterende wijze heeft de Cur. Petroleum My. Zaterdagavond voor haar employé's en genoodigden het Zilveren Regeeringsjubilé van H. M. Koningin Wilhelmina gevierd.

Voortdurend voeren tusschen 8 en 9 uur de motorbooten heen en weer om genoodigden aan te brengen, die reeds van uit het Schottegat zich volop konden verlustigen in den aanblik van de schitterende verlichting van het clubgebouw, waarin het feest zou gevierd worden.

De Heer Roelands, chef van het electrisch bedrijf, heeft hiermee prachtig werk geleverd, dat met eere mag vermeld worden.

Ten 9 uur, zoodra Z.Exc. de Gouverneur en Mevrouw BRANTJES met hun twee zoons en dochter en adjudant, begeleid door den Directeur den Heer BIERMAN, het feestgebouw binnen traden, speelde de militaire muziek het *Wilhelmus* en nam de feestviering een aanvang.

De Directeur van het bedrijf, de Heer Bierman, heette Z.Exc. en gezin en alle aanwezigen hartelijken welkom, en zette de bedoeling van dit feest uiteen. Allereerst om het heuglijk feit van het Zilveren Kroningsjubilé van H. M. de Koningin te vieren. Maar daar was nog een ander motief. Deze feestviering bedoelt ook alle geëmployeerden en genoodigden nader tot elkander te brengen. In een bedrijf als dat van de C. P. M. wordt er zeer veel van de geëmployeerden gevergd en dat moet wel, wil het bedrijf geregeld zijn gang kunnen gaan. Daarvoor is de *volle* medewerking van allen zonder uitzondering noodig.

Bij een machine moeten eveneens alle deelen ervan medewerken, elk afzonderlijk heeft een aparte functie, doch zij werken alleen samen om de geheele machine goed en accuraat te laten loopen. Zelfs van een tandwiel werken alle tanden mede en wanneer ook maar een dier tanden mankeert, geeft dat reeds bedrijfsstoring. Zoo moeten dus alle takken van dienst en alle personen van elke afdeeling van het bedrijf in onderlinge harmonie samenwerken.

En wil een machine geregeld en accuraat functioneeren, dan moet zij ook op tijd gesmeerd worden, en wat de smeerolie is voor de machine, dat is de ontspanning voor de employé's. Daarvoor zou dus deze avond dienen en spreker hoopte, dat hij meermalen een dergelijke feestavond aan het personeel zou mogen aanbieden. Verschillende personen van het personeel hadden zich vrijwillig bereid verklaard om dezen avond aan de aanwezigen een genoegelijk mogelijk te maken. Daarvoor was een keurprogram in het Hollandsch en Engelsch opgesteld van zang, voordrachten, tooneelstukjes, van sportstanden en beeldgroepen.

Ten slotte zou na afwerking van dit program het feest besloten worden met een bal en hoopte de Heer BIERMAN, dat ieder zich goed zou amuseeren, zoodat deze avond in aangename herinnering zou blijven.

Nog een opmerking wenschte de Spr. te maken. Het was hem meermalen opgevallen, dat hij sommige Dames niet zag meedansen, misschien omdat ze niet gevraagd werden, daar niet alle heeren lust gevoelden tot dansen. Daarom gaf Spr. dezen avond volle recht aan de Dames om de Heeren te vragen.

De Heer Bierman eindigde zijn speech met een driewerf *Hoera* ter eere van H. M. den Koningin, op wier gezondheid daarna de eerewijn gedronken werd.

Het is onmogelijk nog iets afzonderlijks van elk de nummers van het program te zeggen.

Alle nummers voldeden schitterend. Sommige blonken bijzonder uit door originaliteit. Er schuilen vele degelijke krachten onder de employé's, men zou niet gezegd hebben dat het maar amateurswerk was.

De organisatie van het feest was evenzeer keurig geregeld.

Ieder uur van den avond was er gelegenheid voor de gasten door extra-varende motorbootjes weer naar huis terug te keeren.

Allen die het feest hebben bijgewoond zullen den Heer Bierman dankbaar zijn voor den genoegelijken avond dien zij op Asiento hebben doorgebracht.

Een oneerlijk „Dag"-colporteur.

Een dertigjarige neger, uit Curaçao afkomstig, colporteerde dezer dagen te Amsterdam met exemplaren van een krantje "De Dag" genaamd. De man schijnt van meening te zijn geweest, dat de opbrengst van Broekhuys' geestesproducten niet afgedragen behoefde te worden, althans de agent, die hem de krantjes ter verkoop had meegegeven, zag den neger niet meer terug. Bij de politie werd derhalve een klacht aanhangig gemaakt en het gevolg was, dat de neger in het politiebureau Singel zit opgesloten en zich later te verantwoorden krijgt voor de rechtbank wegens verduistering.

(*De Standaard.*)

CURAÇAO 1898 - 1923.

In zijn nr. van 30 Augustus schreef het *Kol. Weekblad* onder bovenstaand opschrift:

„Vijf en twintig jaren heeft Koningin Wilhelmina ook over Curaçao geregeerd. Beteekenisvolle jaren!

Wij spraken een tiental jaren geleden op Curaçao eens een zeeofficier, die dertig jaren eerder daar ook geweest was en weinig of niets veranderd vond. Ontegenzeggelijk ligt de groote ontwikkeling der kolonie in laatste tiental jaren, maar die ontwikkeling is er dan ook eene van groote beteekenis en omvang. Fosfaat, petroleum, handel en scheepvaart, onderwijs en vereenigingsleven — wie in staat is 1898 met 1923 te vergelijken, zal versteld staan over den uitslag.

De regeering van onze Koningin was in meer dan een opzicht zegenrijk.

En nu treft het zoo, dat Curaçao op een keerpunt staat. Op dat van kolonie tot Nederlandsch gebiedsdeel. Er zijn er, die naar aanleiding van de debatten over de interpelatie-Marchant te weinig verandering vreezen, anderen, die groote verwachtingen hebben, maar als het Curaçao gelukt de plaats te veroveren, die men zich bij de grondwetsherziening voor de toenmalige "kolonien" gedacht heeft, dan gaat het een tijd tegemoet, waarin vooral veel innerlijke kracht noodig is om het staande te houden en vooruit te brengen. De geschiedenis heeft aan Curaçao niet vele waarlijk groote mannen gegeven. Het zou er misschien niet gelukkiger om geworden zijn. Dan echter heeft het krachtige figuren noodig: een gouverneur, die voelt, dat in zijne veranderde positie voor administreeren geen plaats meer is, en gouverneeren iets anders is; een ambtenarencorps, dat het belang der gemeenschap weet te dienen en volksleiders in den waren zin, die gevoelen, dat de geest belangrijker is dan de stof.

Worde dit alles het deel van Curaçao van nu af."

Zeilvaart

gedurende de maand Aug. 1923.

Binnengekomen van:		*Uitgezeild naar:*	
Aruba	22	Aruba	19
Bonaire	41	Bonaire	41
Columbia	1	Cape Haitien	1
Guanta	1	Columbia	3
La Guaira	4	Guadaloupe	1
La Vela de Coro	7	Jackmel	1
Maracaibo	8	La Vela de Coro	12
Margarita	1	Maracaibo	16
Martinique	1	Pto Cabello	6
New York	1	Pto Rico	2
Pto. Cabello	5	Barbados	3
Pto Rico	2	Samana	1
Tucacas	1	Sto Domingo	2
Barbados	2		
Samana	1		
Sto. Domingo	1		
Total	99	Total	108

STAAT van het aantal vaartuigen, die het eiland CURAÇAO in de maand Aug. 1923 aandeden, met de vermelding van hunne gezamenlijke inhoudsmaat.

	ZEILSCHEPEN.			STOOMSCHEPEN.		
	Aantal	Inhoud in M³ Bruto	Inhoud in M³ Netto	Aantal	Inhoud in M³ Bruto	Inhoud in M³ Netto
Maand Aug. 1923	99	31.495	28.799	125	635.468	364.325
Vorige maanden	709	159.283	143.828	852	3.985.397	2.250.466
Totaal	808	190.778	172.627	977	4.620.865	2.614.791

Niet opgenomen zijn de schepen, die binnenkomen van de kustvaart en de visscherij.

Marktberichten.

Tusschen den 27 Juli en den 24 Augustus was de stand der Curaçaosche exportproducten op de markt te New-York:

Dividivi. In de eerste 14dagen zijn hier verschillende partijen aangekomen, die gemakkelijk zelfs tegen 38.50 dls per ton van 2000 pd. konden verkocht worden. Desondanks en ofschoon uit het land van herkomst zelfs aanbiedingen gedaan werden tegen lager prijs, zijn toch daarna geen nieuwe koopen meer gesloten. De hevige warmte heeft de looiers een weinig ontzenuwt, waarbij nog komt de ongunstige toestand in Europa, die ook den handel in geloold en bewerkt leer heeft stopgezet. Evenwel verwacht men tegen het einde dezer maand verbetering van den toestand. In de laatste 14 dagen zijn nog kleine partijen tegen 39 dls. verhandeld. Op nog hoogere prijzen behoeft men in geen geval te rekenen.

Geitenvellen. Nog geen verandering in den toestand ingetreden. Geitenvellen van Curaçao staan genoteerd op 24 cts.

Aloë. In de eerste 14 dagen werd er partij van 100 kisten tegen 8 cts. per pd. verkocht. Niettegenstaande alle propaganda, waarvan wij in ons laatste marktbericht gesproken hebben, houden zich de koopers afzijdig. Er bestaat hoop, dat in September, als de groote hitte voorbij is, de markt wat zal verbeteren, en de koopers meer activiteit zullen ontwikkelen. In de laatste 14 dagen kwam er een klein beetje meer belangstelling van de zijde der opkoopers. Er was zelfs aanbieding voor een beperkte hoeveelheid tegen 8¾ ct. Daar volstrekt geen partijen meer aankomen, zal het wel mogelijk zijn dezen prijs te handhaven, misschien zelfs te verbeteren.

SS. Rochester.

Donderdag morgen ten 8 uur is onder de gebruikelijke saluutschoten de Amerikaansche Kruiser *Rochester* onze haven binnen gevallen. Het schip staat onder bevel van Rear Admiraal DAYTON en heeft een staf van 36 officieren en ongeveer 500 man aan boord.

Denzelfden morgen bracht de Amerikaansche Consul en in den namiddag ten 4 uur ook Gouverneur BRANTJES, vergezeld van zijn militairen adjudant LANDZAAT, een officieel bezoek aan boord ter begroeting van Admiraal DAYTON en zijn état mayor.

Reeds dienzelfden avond gaf de admiraal aan de Curaçaosche noblesse een partij, die zeer druk bezocht was.

Gisteren avond gaf de *Cur. Sport Club* op Scharlo ter hunner eere een *Afternoon Tea*, welke zeer geanimeerd was.

Morgen avond zal er een bal aan boord gehouden worden.

Het schip gaat weer Maandag naar Colon.

Deze boot behoort tot het Coloneskader.

Ontvangen.

Een rechtvaardige Eisch, Verslag van de Algemeene Vergadering van leden der samenwerkende organisaties van personeel in dienst van de Overheid in Suriname op Vrijdag 3 Augustus 1923 in het King-Theater Bellevue.

Officieele berichten.

Aan den agent van politie 2e klasse E. J. A. de Bresser is tot herstel van gezondheid veertien dagen verlof verleend.

Aan den seiner bij den post voor D. T. alhier C. P. Arends is tot herstel van gezondheid veertien dagen verlof verleend.

Aan den commies ter Administratie van financien P. T. S. Krafft is om gewichtige redenen veertien dagen verlof verleend; de kommies verificateur E. J. Rozendal is tijdelijk belast met de betrekking van klerk van de Curacaosche Bank.

Vesuvius Adoptie is benoemd tot hulpvuurtorenwachter aan de Noordwestpunt van Bonaire.

Koninklijke Nederlandsche Stoomboot Maatschappij en Kon. West-Indische Mail.

Van bovengenoemde maatschappijen vermeldt het verslag over het jaar 1922, op 24 Mei j.l. uitgebracht, het volgende:

Tengevolge van den heerschenden politieken toestand leed het verkeer in het afgeloopen jaar op verschillende trajecten in niet geringe mate, terwijl voor de toekomst nog steeds invloed van dezen toestand wordt verwacht.

Een vijftal der oudere schepen werd in 1922 van de hand gedaan, terwijl één in aanbouw zijnde schip werd afgeleverd.

Na afschrijvingen sluit de Winst- en Verliesrekening met een saldo winst ad f 1.406,57½, zoodat er ook dit jaar geen enkel dividend wordt uitgekeerd.

De directie verwacht evenwel spoedig een geleidelijke verbetering van den toestand en acht het ernstigste thans geleden.

In het verslag wordt terloops een lans gebroken voor het behoud der vrijhandelspolitiek aangezien het toenemen der protectie een onherstelbaar verlies wordt geacht voor de scheepvaart.

Wat de bedrijfsuitkomsten van de K. W. I. M. betreft, wordt opgemerkt, dat de winst niet voldoende is voor het bestrijden van de noodzakelijke afschrijvingen, zoodat dit uit de Reserve verder zal moeten geschieden.

Ook hier zal het dividend achter moeten blijven.

Op 31 December 1923 omvatte de gezamenlijke vloot 9 passagierschepen met een tonnemaat van 32,412 en 73 vrachtschepen met een totaal van 271.664 ton.

Bekendmaking.

De Procureur-generaal in de kolonie Curaçao brengt ter kennis van het publiek in het algemeen en van de zeevarenden in het bijzonder, dat door het Garnizoen alhier **op den 17n tot en met den 29n September a. s.** *met geweren schietoefeningen zullen worden gehouden op* **Caracasbaai,** *alwaar met scherp geschoten zal worden in de richting naar zee.*

Gedurende de schietoefeningen zullen roode vlaggen geheschen worden boven het hek van de Quarantaine-inrichting, op het fort Beekenburg, op den seinpost Caracasbaai en aan het Spaansche Water.

Curaçao, den 3n September 1923
De Procureur-generaal,
3—3 *J. B. GORSIRA.*

Politieke film.

XXVIII.

Nog steeds zijn de verwachtingen gespannen, wie in het politieke steekspel tusschen Engeland en Frankrijk als overwinnaar uit den kamp zal treden, welk inzicht de overhand behoudt, welke gedachte triumpheeren zal, de commercieele opinie van het zakelijke Albion of de — minstens voorgegeven — rechtsgedachte van Frankrijk. De Entente cordiale ligt al reeds lang te zieltogen en en nog slechts een schijneenheid maskeert voor de oogen der wereld de ontzaglijke klove tusschen de beide opvattingen over het wereldherstel. Doch omdat er bij een openlijke breuk zooveel op het spel staat en beide landen hun gegroeide wereldpolitiek hebben te veranderen, hun met zorg en wederzijdschen steun opgebouwde machtsconstellatie zouden moeten verschuiven, daarom huiveren de politici aan beide zijden van het Kanaal het beslissende woord te spreken. Nog vóór kort sprak Baldwin in het Lagerhuis de hoop uit, dat: „God moge verhoeden dat de crisis komt."

Latent is deze crisis aanwezig en de teerling is reeds geworpen. Onoverbrugbaar staan de beide opvattingen over het herstelprobleem tegenover elkander; er ontbreekt een basis voor gemeenschappelijk overleg. Terwijl de Engelsche meening een regeling wenscht niet door middel van wapengekletter, gebiedsbezetting of naar de keel grijpen, meent Frankrijk dat slechts dit laatste doeltreffend kan zijn, al ware het alleen maar om den overwonnene te beletten zich op te richten en op adem te komen. Britannië eischt als voorwaarde voor de opeisching der herstelschulden, dat Duitschland in staat worde gesteld zijn economisch evenwicht te herkrijgen en al voorziet het een handelskrachtig Germanje misschien reeds in de naaste toekomst, het maakt de logische redeneering tot de zijne: òf een insolventen debiteur of een machtigen, die kan betalen. En wat meer zegt (en hier begint de Fransche gedachte te hinken), die zal gedwongen worden te betalen wat in zijn vermogen is door een internationale eenheid. Maar dit punt wil men in Parijs niet aanroeren, bevreesd, zooals men voorgeeft, dat een onpartijdige Commissie van niet belanghebbenden [illegible] de wereldcrisis blijven) de Fransche belangen zullen schaden.

Nog steeds wordt te Brussel en aan de Seine de commissie van Herstel als „vol" en neutraal aangezien.

Uit de verschillende redevoeringen van Poincaré diepen we telkens weer de gedachte op, dat de groote industrieele kracht van Duitschland is verkregen doordat bepaalde groepen met enorme winst kunnen werken, deze door aankoop van buitenlandsche devіezen beveiligen op banken in den vreemde, door de mark-putschen hun fabrieken uitbouwen en voorzien van de meest moderne machineriën, de handelsvloot enorm uitbreiden en zoo al meer. De Duitsche Staat vergeet haar plicht en staat als een schooljongen dit alles gade te slaan in plaats van door hooge belastingen deze kapitaalkrachtigen te treffen. Frankrijk betaalt dus feitelijk de economische uitrusting van zijn tegenstander, die eenmaal aan deze wapenen zal trachten de militaire te verbinden om een verschrikkelijke weerwraak te nemen.

Dit nu willen wij voorkomen en door de bezetting van de rijkste centra des lands de feiten dwingen, door pressie Duitschland murw maken en aldus afbetaling verwerven van hetgeen ons rechtens toekomt.

* * *

Het is duidelijk, dat Frankrijk strijdt voor zijn eigenbelang alleen, terwijl de Engelsche thesis zich met het herstel der wereldcrisis bezighoudt en dus vanzelf de sympathie, niet alleen der oorlogvoerende landen als Italië, Japan en de kleine Entente verovert, doch ook van alle naties, die onder de ontwrichting van het economisch leven lijden. Doch hier moet men eerlijkheidshalve niet vergeten er de aandacht op te vestigen, dat Engeland tegenover het herstelprobleem anders staat georiënteerd dan zijn vastelandsbuurman. Vooreerst heeft Frankrijk aan den lijve gevoeld den Duitschen inval en diens gevolgen; de verwoeste gebieden, nog lang niet geheel hersteld, zijn als zoovele open wonden die dagelijks blijven schrijnen; de tallooze ruïnen in eertijds welvarende streken spreken een duidelijke taal en zoolang het beleden berouw niet door een tastbare satisfactie wordt gevolgd zal de klaagzang der puinhoopen niet verstommen. De groote volksgroepen der Noordelijke provincies, die de invasie hebben medegeleefd, moge de gevoelens van hun hart hebben getemperd, — er is te veel geleden en te weinig goedgemaakt om deze gevoelens door tegenovergestelde te vervangen.

Engeland heeft geen krijg op eigen gebied medegemaakt; behalve de geringe schade, door uitgeworpen bommen van verwoestende vliegtuigeneskaders veroorzaakt, hebben de bewoners van het eilandenrijk den oorlog en zijn wreedheid slechts gekend uit hun newspapers, verhalen van teruggekeerde Tommies en herstelde gewonden. Van de harde werkelijkheid hebben zij slechts een vaag idee, vergeleken met de nuchtere ondervinding, die de Franschen hebben opgedaan. Waar bovendien nog de — gewettigde of ongemotiveerde — vrees voor een revanche-oorlog van een op adem gekomen Germanje Marianne inspireert haar bezworen gedragslijn te volgen, moet men den afstand Engeland-Rijnland en de geographische „splendid isolation" in aanmerking nemen, terwijl het Fransche gebied aan het Duitsche grenst.

Een derde factor, die minstens evenveel gewicht in de schaal werpt, is de financieële situatie der beide bondgenooten. Frankrijk zit tot over de ooren in de schuld; den een of anderen dag kan het zijn groot-crediteurs, Amerika en Britanje verwachten, aan de deur kloppend om de rekening te presenteeren. Op dien vervaldag zal het den Quai d'Orsay weinig baten te wijzen op een bundel schuldbekentenissen, vertegenwoordigend een bedrag van luttele miljarden goudmarken, die het nog heeft te vorderen van den verslagen Michel, „Iedereen heeft voor zijn eigen deur schoon te vegen", zal men antwoorden en er zal over een deurwaarder worden gesproken. Méér dan honderd miljard franks heeft Frankrijk reeds voorgeschoten op de herstelsom bij den herOpbouw der Noordelijke provincies. Geen wonder dat zijn budget zwaar uit het evenwicht hangt en coûte que coûte de aflossing moet worden geforceerd.

Engeland vermocht gunstiger te financieeren; ondanks dat het niets terugontving van de geleende sommen wist het een wijze van afbetaling aan den grooten neef te vinden wat op een meer gezonden toestand der schatkist wijst. Britanje heeft de voorschot- [illegible] *de dan zijn Entente-zuster. En dit beïnvloedt de volksopinie ter dege in zake de stoffelijke zijde van het herstelprobleem, waarop natuurlijk het meeste licht valt.*

* * *

Ondanks de beschouwingen, verzachtende omstandigheden, zoo men wil, voor het optreden der Franschen in het Roergebied, is de thans door de politici aan de Seine ingeslagen weg niet de ware, ja zelfs de meest gevaarlijke. Tot nog toe, zooals wij reeds meermalen aangaven, zijn de financieële en economische voordeelen miniem geweest, minder zelfs dan vóór de occupatie. Wel hoopt Frankrijk dat op den duur de kneep Duitschland murw zal maken, doch of dan de bom niet in een verkeerde richting uiteenbarst, blijft een gewettigde vraag. Frankrijk zaait wind en naar alles zich laat aanzien, zal het storm maaien. Er is een te lange tijd verloopen vóór een ingrijpende belastingherziening van het groot-kapitaal werd aangevat — zooals thans door het nieuwe kabinet — dan dat deze reorganisatie (haast een revolutionaire) kalm zou verloopen. Het behoeft heel geen verwondering te verwekken indien blijken zou dat Stresemann te laat is gekomen.

Bij de dagelijks teeder wordende verbroedering tusschen Communisten, met Radek als persoonlijken leider en de nationalisten, één in opgezweepten haat tegen Frankrijk, komt nog, dat er in stilte, in het hartje van Oost-Pruisen, groote militaire „voorbereidingen" plaatsvinden onder leiding van generaal von Lettow Vorbeck (bekend uit den veldtocht in Zuid-West-Afrika) en vice-admiraal von Trotha. Deze organisaties beschikken, zoo leest men, ook over cavallerie, terwijl er op meerdere plaatsen opleidingsscholen bestaan. De wapendepots zouden door de nabije Sovjets worden aangevuld.

Dit dreigend optreden is hoofdzakelijk door de Fransche actie veroorzaakt. Men mag er al toe overhellen de Duitsche regeeringen sinds '19 aan te klagen, omdat zij het groot-kapitaal niet wat harder hebben aangepakt en de industrieën niet méér bezwaard, het blijft een onloochenbaar feit dat van Versailles af zulke fabelachtige herstelsommen werden geëischt, dat geen enkele regeering er redelijk aan kon denken deze eischen te verwezenlijken. Telkens weerklonk een „non possumus" en na de geuite bedreiging met sancties etc werd de afgedwongen handteekening gezet onder het nieuwe stuk . . . . om erger te voorkomen. Zelfs over de schuldvraag werd in het bosch van Compiègne en later in de spiegelzaal te Versailles de Duitsche verklaring onder hoogen druk afgeperst, dat het de eenige schuldige was aan den wereldoorlog.

„Abyssus abyssum invocat." De eene afgrond roept de andere te voorschijn. Toen de 14 punten van Wilson, waarop Duitschland in een vrije daad den wapenstilstand had gesloten, werden opzij geschoven, zette de Fransche politiek haar eersten foutieven stap en het kwaad heeft zich gewroken. Het Poincareïsme, de geïncarneerde onverzoenlijkheid, de levende revanchegedachte hield het vuur van den haat smeulend en verblindde zijn slachtoffers. Had Frankrijk regeerders bezeten met hoogere beginselen als drijfveer voor hun politiek, die op een verzoening met den [illegible] aangestuurd, [illegible] verwezenlijkend den wensch van Victor Hugo, een spoedige herziening van het onheilaanbrengend Versailles-verdrag, de bron van alle ellende dezer 4 jaren, had den weg geëffend naar een gelukkige verbroedering der volkeren.

